

**НАРЕДБА № 2 ОТ 17 ЯНУАРИ 2001 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА
ПРИДОБИВАНЕ И ПРИЗНАВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ ЗА
УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИЯ ПО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРНИ И
ВОДОГРЕЙНИ КОТЛИ (ЗАГЛ. ДОП. - ДВ, БР. 39 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ
12.05.2006 Г.)**

В сила от 02.03.2001 г.

*Издадена от Министерството на образованието и науката и
Министерството на труда и социалната политика*

Обн. ДВ. бр.9 от 30 Януари 2001г., изм. ДВ. бр.39 от 12 Май 2006г.

**Раздел I.
Общи положения**

Чл. 1. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) С тази наредба се уреждат условията и редът за придобиване на правоспособност за упражняване на професия за обслужване на парни и водогрейни котли, котли с високотемпературни органични топлоносители и съоръжения към тях (нататък в текста "котли") и за признаване на такава правоспособност, придобита в държава - членка на Европейския съюз (ЕС), на Европейското икономическо пространство (ЕИП) или в Швейцария.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) Наредбата не се прилага за придобиването и признаването на правоспособност за обслужване на съоръженията за производство на пара или гореща вода от първия и втория контур на атомните електроцентрали, както и на котли, монтирани на транспортни средства.

Чл. 2. (1) (Доп. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) Котлите могат да се обслужват само от лица, които са придобили или на които е призната правоспособност по реда на тази наредба.

(2) Не се изисква да притежават правоспособност лицата, обслужващи:

1. котли с ниско налягане с топлинна мощност до 116,3 kW включително;
2. електрически котли с топлинна мощност до 116,3 kW включително;
3. котли с високо налягане с топлинна мощност до 58,15 kW включително.

Чл. 3. Според получената теоретическа и практическа подготовка през време на обучението си лицата могат да придобиват следните подредени по възходящ ред степени на правоспособност за обслужване на котли:

1. машинист на котли с ниско налягане;
2. машинист на котли с високо налягане III, II и I степен;
3. машинист на енергийни котли;
4. оператор на енергиен блок.

Чл. 4. Машинист на котли с ниско налягане има право да обслужва парни котли с работно налягане до 0,05 МРа и водогрейни котли с температура на нагряваната вода до 110 °С.

Чл. 5. Машинист на котли с високо налягане има право да обслужва всички видове котли с изключение на енергийните, както следва:

1. III степен - котли с нагревна повърхност до 250 м² вкл.;
2. II степен - котли с нагревна повърхност до 1000 м² вкл.;
3. I степен - котли с неограничена нагревна повърхност.

Чл. 6. Машинист на енергийни котли има право да обслужва всички видове котли. Той няма право да обслужва енергиен блок, състоящ се от котел и турбина.

Чл. 7. Оператор на енергиен блок има право да обслужва всички видове котли, а също и котли, работещи в блок с турбина.

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) Котли с високотемпературни органични топлоносители и котли утилизатори могат да бъдат обслужвани от лица, които притежават правоспособност не по-ниска от машинист на котли с високо налягане II степен и са преминали специализиран курс на обучение по обслужването на конкретния вид котли по учебни планове и програми, съгласувани от Главна дирекция "Инспекция за държавен технически надзор" (ГД "ИДТН") на Държавната агенция за метрология и технически надзор (ДАМТН).

Чл. 9. Главна дирекция "ИДТН" издава свидетелства за придобита правоспособност за обслужване на котли на лица:

1. навършили 18 години;
2. физически и психически здрави, което се удостоверява с медицинско свидетелство, съдържащо заключение, че лицата са здрави и годни за упражняване на професията;
3. завършили последния клас на професионални училища, професионални гимназии или професионални колежи (нататък в текста "професионални учебни заведения") с теоретическо и практическо изучаване на котли или преминали обучение в курс за придобиване на правоспособност за обслужване на котли;
4. положили успешно изпитите по чл. 17.

Раздел II. Обучение

Чл. 10. (1) Обучението на лицата, желаещи да придобият правоспособност за обслужване на котли, се извършва във:

1. пълния курс на професионалните учебни заведения съгласно държавните образователни изисквания;
2. курсове за правоспособност, организирани от професионални учебни заведения, центрове за професионално обучение или от юридически или физически лица, регистрирани по Търговския закон.

(2) Главният директор на ГД "ИДТН" съгласува учебните програми и планове за обучение в професионалните учебни заведения и курсовете по ал. 1.

Чл. 11. (1) Обучението в курсовете за правоспособност се провежда по следните учебни дисциплини:

1. теория на професията, включваща знания за устройството и реда на обслужване на парните и водогрейните котли, процесите, които се развиват в тях, безопасното им функциониране, организация на технически надзор, изисквания за безопасни и здравословни условия на труд;

2. (доп. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) практика по професията, включваща учебна практика и производствена практика по обслужване на котли.

(2) Минималният брой часове за обучение в курсовете за правоспособност е:

1. (доп. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) за машинист на котли с ниско налягане - 200 часа, от които не по-малко от 120 часа практика по професията;

2. (доп. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) за всички останали степени на правоспособност - 300 часа, от които не по-малко от 180 часа практика по професията.

Чл. 12. В курсовете за правоспособност могат да се обучават лица:

1. с основно образование - само за машинисти на котли с ниско налягане и машинисти на котли с високо налягане - III и II степен;

2. завършили най-малко последен клас на средно образование - за всички степени на правоспособност.

Чл. 13. (1) Лицата с висше образование по топлотехническа и топлоенергетическа специалност с изучаване на котли се обучават в курсовете за правоспособност само по практика на професията.

(2) Машинистите с двугодишен стаж по обслужване на котлите, за които са придобили правоспособност, могат да се обучават в курсове със съкратена програма за придобиване на следващата по-висока степен на правоспособност. Курсовете със съкратена програма се провеждат по реда, по който се провеждат курсовете за правоспособност.

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) Провеждането на курсовете за правоспособност се извършва след издаване на разрешение от началника на регионалния отдел на ГД "ИДТН", в чийто район ще се провежда обучението. Разрешението се издава в 10-дневен срок след удостоверяване със съответните документи от организатора на курса и извършване на проверка от регионалния отдел на ГД "ИДТН" за наличието на:

1. кандидати за обучение, които отговарят на изискванията на чл. 9, т. 2 и на чл. 12;

2. учебно-техническа база, учебна документация, нагледни схеми, учебни пособия и др.;

3. учебен план и учебна програма, съгласувани от главния директор на ГД "ИДТН";

4. безопасни и подходящи за практическо обучение и провеждане на изпити котли, за което инспекторите на ГД "ИДТН" извършват преглед на котлите или проверка на котелната централа, а също и съгласие от собственика на котлите за провеждане на практическото обучение и/или изпитите в неговата котелна централа;

5. лектори по теория и практика на професията;

6. (нова - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) график на обучението с посочени място, дата и час на провеждането му.

(2) При нарушение на обстоятелствата, при които е издадено разрешението за

провеждане на курса за правоспособност, то се обезсилва от началника на регионалния отдел на ГД "ИДТН" и курсът се прекратява.

Чл. 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) Лектори по теория в курсовете за правоспособност могат да бъдат лица, които отговарят на изискванията за заемане на длъжността учител по професионална подготовка за професии и специалности с изучаване на котли или машинни инженери с топлотехническа или топлоенергетическа специалност и професионален опит по монтиране, експлоатация и поддръжка на котли не по-малък от пет години.

(2) Лектори по практика в курсовете за правоспособност могат да бъдат лица, които отговарят на изискванията за заемане на длъжността учител по практика за професии и специалности с изучаване на котли или лица с най-малко средно образование и степен на правоспособност, по-висока или равна на правоспособността, за която се провежда обучението, и професионален опит не по-малък от пет години.

Чл. 16. Броят на курсистите, обучавани в една група по теория на професията, е не по-голям от 20, а по практика - от 8.

Раздел III.

Изпити и свидетелства за правоспособност

Чл. 17. Обучението в професионалните учебни заведения и курсовете за правоспособност завършва с изпити по теория и практика на професията.

Чл. 18. (1) Провеждането на изпитите за правоспособност се организира от:

1. професионалното учебно заведение - едновременно с провеждането на държавния изпит по теория и практика на професията по график, определен със съответния учебен план;
2. организатора на курса за правоспособност - в едномесечен срок след завършване на обучението в курса.

(2) Времето и мястото за провеждане на изпитите по ал. 1 се съгласуват с регионалния отдел на ГД "ИДТН" в едномесечен срок преди провеждането им.

Чл. 19. (1) Изпитите се полагат пред комисия в състав: председател - инспектор от ГД "ИДТН", и членове - по един преподавател по теория и практика на професията.

(2) За резултатите от изпитите се съставят протоколи, които се съхраняват 2 години в професионалното учебно заведение, центъра за професионално обучение или от организатора на курса и 50 години в регионалния отдел на ГД "ИДТН".

Чл. 20. Лицата, неиздържали единия или двата изпита, могат да се явят повторно в срок 6 месеца и имат право на общо четири явявания на всеки изпит в продължение на 2 години от датата на завършване на обучението.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) На издържалите изпитите лица началникът на регионалния отдел на ГД "ИДТН" издава в едномесечен срок свидетелство за придобита степен на правоспособност по образец, определен от председателя на ДАМТН.

Чл. 22. Регионалните отдели на ГД "ИДТН" водят регистър на издадените свидетелства за правоспособност, който съхраняват безсрочно.

Чл. 23. (1) Дубликат на изгубено свидетелство за правоспособност се издава от началника на регионалния отдел на ГД "ИДТН", който е издал оригиналния документ.

(2) Дубликат на свидетелство за правоспособност, издадено преди влизането в сила на тази наредба, се издава след представяне на документ за успешно издържан изпит за придобиване на правоспособност.

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) Лицата, придобили степен на правоспособност след завършване на пълния курс на обучение в професионалните учебни заведения с теоретическо и практическо изучаване на котли, и лицата с висше образование по топлотехническа или топлоенергетическа специалност от професионално направление "Енергетика" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), придобили степен на правоспособност и притежаващи стаж по професията, не по-малък от една година, могат да се явяват без допълнително обучение на изпити за придобиване на по-висока степен на правоспособност, включително и най-високата.

Раздел IV.

Признаване на правоспособност за упражняване на професия по обслужване на котли, придобита в държава - членка на ЕС, на ЕИП или в Швейцария (Нов - ДВ, бр. 39 от 2006 г.) (*)

Чл. 25. (Нов - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Орган по признаването на правоспособност за упражняване на професия по обслужване на котли е председателят на ДАМТН.

Чл. 26. (Нов - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Правото за упражняване на професия по обслужване на котли се удостоверява с един от следните документи, издадени от компетентен орган в държава - членка на ЕС, на ЕИП или в Швейцария:

1. диплома за завършено професионално образование;
2. документ за професионална квалификация;
3. документ, удостоверяващ придобита правоспособност.

Чл. 27. (Нов - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) Лицата, които искат признаване на правоспособност за упражняване на професия по обслужване на котли по реда на този раздел, подават молба до председателя на ДАМТН, към която прилагат:

1. документ по чл. 26;
2. документ, удостоверяващ, че лицето е физически и психически здраво и годно да

упражнява професията.

(2) Документът по ал. 1, т. 2 трябва да бъде издаден в държава - членка на ЕС, на ЕИП или в Швейцария не по-рано от 3 месеца от датата на подаване на молбата за признаване. Председателят на ДАМТН приема като достатъчно доказателство за физическо и психическо здраве документ, който се изисква в някоя от държавите - членки на ЕС, на ЕИП или в Швейцария.

(3) Председателят на ДАМТН може да изиска от лицето, което иска признаване на правоспособност за упражняване на професия по обслужване на котли, да приложи към документите по ал. 1, т. 1 допълнителни доказателства за съдържанието и продължителността на завършеното образование и обучение.

(4) Всички документи във връзка с признаването на правоспособност по реда на този раздел се подават в оригинал или нотариално заверено копие и с превод на български език.

Чл. 28. (Нов - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Председателят на ДАМТН не може да откаже признаване на правоспособност на български гражданин или на гражданин на държава - членка на ЕС, на ЕИП или на Швейцария, получил съответната правоспособност в тези държави, поради липса на достатъчна квалификация, когато лицето, което иска признаване:

1. притежава диплома за завършено професионално образование или друг документ, които се изискват в някоя от държавите - членки на ЕС, на ЕИП или в Швейцария за упражняване на професия по обслужване на котли на нейна територия и които са получени в тези държави, или

2. през последните 10 години е упражнявало на пълно работно време професия по обслужване на котли в продължение най-малко на две години или в продължение на период, равностоен на две години пълно работно време, в държава - членка на ЕС, на ЕИП или в Швейцария, в която професията не е регулирана, и притежава документ за професионална квалификация, издаден от съответния компетентен орган.

Чл. 29. (Нов - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) Когато образованието или обучението на лицето, което иска признаване, обхваща теоретични и/или практически области, които съществено се различават от посочените в чл. 11, ал. 1, председателят на ДАМТН дава възможност на лицето, което иска признаване, да избере дали да премине стаж за приспособяване или да се яви на изпит за признаване на правоспособност.

(2) Стажът за приспособяване не може да бъде с продължителност повече от един месец.

(3) Условиата и редът за провеждане на стажа и неговата оценка, както и на изпита за признаване на правоспособност се определят със заповед от председателя на ДАМТН.

Чл. 30. (Нов - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) Председателят на ДАМТН се произнася с мотивирано решение до четири месеца от датата на подаване на молбата и на всички необходими документи за признаване на правоспособността.

(2) Председателят на ДАМТН издава удостоверение за признаване на правоспособността за обслужване на котли по образец съгласно приложението.

(3) Отказът за признаване на правоспособност подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "Котли с ниско налягане" са парни котли с работно налягане до 0,05 МРа и водогрейни котли с температура на нагръваната вода до 110 °С.

2. "Котли с високо налягане" са парни котли с работно налягане над 0,05 МРа и водогрейни котли с температура на нагръваната вода над 110 °С.

§ 2. Правоспособните лица са длъжни да носят свидетелствата си за правоспособност по време на обслужване на котлите.

§ 3. (1) Срокът на лишаване от правоспособност по чл. 57 от Закона за техническите изисквания към продуктите се вписва в свидетелството за правоспособност от началника на регионалния отдел на ГД "ИДТН", в чийто район е извършено нарушението.

(2) След изтичане на срока по ал. 1 лицата, лишени от правоспособност, се явяват на изпити по теория и практика на професията за възстановяване на притежаваната степен на правоспособност пред комисия, определена от главния директор на ГД "ИДТН".

§ 4. За извършените прегледи и проверки по чл. 14, ал. 1, т. 4 ГД "ИДТН" събира такси по тарифа, одобрена от Министерския съвет.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 5. Правоспособността на лицата, чиито документи за правоспособност са издадени преди влизане в сила на тази наредба, остава валидна за вида и мощността на котлите, за които е придобита.

§ 6. Тази наредба се издава на основание чл. 45, ал. 2 от Закона за техническите изисквания към продуктите.

§ 7. Тази наредба отменя Наредба № 1 за правоспособността и обучението на огняри и машинисти на парни и водогрейни котли (ДВ, бр. 26 от 1979 г.).

§ 8. Наредбата влиза в сила 30 дни след обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 9. (Изм. - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 12.05.2006 г.) Изпълнението на настоящата наредба се възлага на председателя на Държавната агенция за метрология и технически надзор.

Заключителни разпоредби

**КЪМ НАРЕДБАТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 2 ОТ 2001 Г. ЗА
УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ ЗА
УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИЯ ПО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРНИ И ВОДОГРЕЙНИ**

КОТЛИ

(ОБН. - ДВ, БР. 39 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 12.05.2006 Г.)

§ 12. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник", с изключение на § 10, който влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Приложение към чл. 30, ал. 2

(Ново - ДВ, бр. 39 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА МЕТРОЛОГИЯ И ТЕХНИЧЕСКИ НАДЗОР

УДОСТОВЕРЕНИЕ за признаване на правоспособност за упражняване на професия по обслужване на парни и водогрейни котли

цветна снимка

№ ..... / .....

На .....

(име, презиме, фамилия по документ за самоличност)

лични данни .....

призната правоспособност

за: .....

Издадено на ..... 20..... г.

(гръб)

Обучаваща

институция: .....

Държава .....

Проведено обучение от .....

до .....

Документ за правоспособност:

1. ....

2. ....

3. ....

Забележки:.....

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНАТА
АГЕНЦИЯ ПО МЕТРОЛОГИЯ И
ТЕХНИЧЕСКИ
НАДЗОР .....

(подпис и печат)

Издава се на основание чл. 30, ал. 2 от Наредба № 2 от 2001 г. за условията и реда за придобиване на правоспособност за упражняване на професия по обслужване на парни и водогрейни котли.
